

VEČERNI LIST

NEODVIŠEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 olinarjev.

Cene po pošti:

za celo leto K 40.—
za pol leta K 20.—
za četrt leta K 10.—
za 1 mesec K 3.50
Za Ljubljano mesečno 3 R.
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6.
Uredn. telefon št. 50.

Ministrska kriza.

LDU Belgrad, 13. avgusta. Dosežen je sporazum glede sestave vlade med demokratsko zajednico in socialisti. Ker so radikalci izjavili željo, naj se obnove predgovori radi njihovega vstopa v vlado, se bodo pogajanja ponovila. Ako ta pogajanja ne uspejo, bo sestavljena vlada iz demokratov in socialistov. Parlament bo sklican na sredo.

LDU Belgrad, 13. avgusta. »Demokratija« dementira vest, da je gospod Davidovič v teku včerajšnjega dne vodil pogajanja z dr. Medakovičem. Z ozirom na to ni moglo priti do izjave, da podpira Medakovičeva skupina demokratsko-socialistično vlado.

LDU Belgrad, 13. avgusta. Danes ob pol dvanajsti uri je sprejel regent Aleksander v avdienci Davidoviča, da mu poroča o svojem delu za sestavo nove vlade. Popoldne je bil pri regentu predsednik narodnega predstavništva, da ga informira o položaju. Pričakuje se, da bo v teku jutrajšnjega dne kriza rešena.

LDU Belgrad, 13. avgusta. Danes ob pol dvanajsti uri je sprejel regent Aleksander v avdienci Davidoviča, da mu poroča o svojem delu za sestavo nove vlade. Popoldne je bil pri regentu predsednik narodnega predstavništva, da ga informira o položaju. Pričakuje se, da bo v teku jutrajšnjega dne kriza rešena.

Boji med Francozi in Bolgari.

LDU St. Germain, 12. avgusta. (Dun. KU) »Petit Parisien« javlja iz Soluna: Francozi so se pri Ksantiju, Dimotiki in Gümüldžini krvavo spopadli z bolgarskimi

komitaši, ki so imeli mnogo izgub in bili naposled razpršeni. Francoske zgube so neznatne. Uplenili so 20.000 pušk, 20 strojne in skoro milijon ročnih granat.

Nova ustava v Nemčiji.

LDU Berlin, 13. avgusta. (Dun. KU) državni zakonski list objavlja novo ustavo, ki stopa s tem v veljavo. Državni predsednik je dosedanjega predsednika državnega ministrstva, Gustava Bauerja, imenoval za državnega kancelarja. Nemška narodna skupščina se bo odslej imenovala državni zbor (Reichstag). Državni odbor, kot dose-

danje zastopstvo deželnih vlad pri državni vladi, odslej preneha. Na njegovo mesto stopa državni zbor. Državni predsednik je izdal narečbo, da se morajo na novo ustavo takoj zapriseči vsi uradniki države, dežel, komunalnih zvez, občin in drugih javnih institutov ter oborožene sile.

Povratek sibirskih legijonarjev.

LDU Praga, 12. avgusta. (ČTU.) Danes se je vrnilo preko 1000 sibirskih legijonarjev iz Vladivostoka v Prago. Bili so

slovesno sprejeti in jih je pozdravil v imenu vlade minister Klofač.

Sodno postopanje proti Beli Kunu.

LDU Budimpešta, 12. avg. (Dun. KU) V današnji seji ministrskega sveta je minister za pravosodje naznanil, da je državno pravdnštvo uvedlo proti Beli Kunu in tovarišem sodno postopanje in da je napravilo potrebne korake za izročitev komunistov, ki so ubežali v Nemško Avstrijo. Dunajsko policijsko ravnateljstvo se je na-

prosilo, naj tamkaj internirane komuniste zapre in dožene, kateri komunisti so pribežali iz Ogrske v Nemško Avstrijo. Končno se je minister za pravosodje izrazil, da bo državno pravdnštvo tudi proti članom bivše sovjetske vlade sodno postopalo in da so tozadevni koraki že uvedeni.

Brezuspešna italijanska agitacija.

LDU Šibenik, 11. avgusta. (DDU) Konec prejšnjega meseca se je končal tukaj pouk na realni gimnaziji. To šolo je poslednji čas obiskovalo samo 24 učencev, sinov italijanašev. Uprava zavoda je pisмено pozvala privatiste na izpit; toda odzval se ni niti eden naših zavednih dijakov. Profesor Calvi, ki fungira sedaj kot upravitelj šole, je agitiral na vsak dovoljeni in nedovoljeni način, da bi se kdo prijavil,

toda brez uspeha. Dne 1. avgusta so bili sprejemni izpiti za prvi razred. Navzlic vsej agitaciji sedanjega upravitelja zavoda se je prijavilo samo 8 učencev, in to dečki iz šole »Lege nazionale« in nekaj Italijanov. Vprašani so bili samo italijanski; to je protizakonito, ker je jezik na zavodu hrvaški. Upravitelj poglavarstva v Šibeniku Budini, Italijan iz Ancone, se je povrnil v Italijo, na njegovo mesto pa je postavljen

Madirazza. Italijani nadaljujejo svoje ne-kulturno postopanje proti našim ljudem in njihovi imovini. Rekvirirali so tudi pohištvo pisarnice dr. Subotiča in dr. Smolčiča. Te dni sta bila v Skradinu aretirana mladenci Stipandžija, Buljen in Marun ter odvedena v ječo.

„Avstrijska republika.“

LDU St. Germain, 12. avgusta. (Dun. KU) Vrhovni zavezniški svet je včeraj sklenil, da se bo držal nazivanja »Avstrijska republika« in da ne po uporabljal nazivanja republika »Nemška Avstrija«.

Manifestacija za republiko.

LDU Dunaj, 14. avgusta. (Brezžično) Včeraj je bila velika manifestacija dunajske Volkswehr za republiko. Pred parlamentom so se zbrali člani kabineta pod vodstvom podkancelerja Finka. Predsednik Seitz je imel nagovor v katerem je izvajal, da je Nemška Avstrija trdno odločena, odbiti vsak napad na svobodo ne le samo s besedami, temveč v potrebi tudi s silo orožja. Mi smo v groznem položaju, je dejal. Beda in lakota gospodarstva v deželi, takozvani mir grozi z gospodarskim in finančnim uničenjem, kljub temu pa bomo sprejeli boj za svobodo in za povzdigo nemško-avstrijske republike. Nato so defilirali bataljoni Volkswehra. Manifestacija je minula brez posebnih dogodkov.

Tržaški dogodki.

Povzročena škoda.

Trst, 12. avg. (Izv.) Z vsem svojim političnim in časnikarskim aparatom skuša italijanska vlada zabrisati dalekosežnost in skrajno brutalnost zadnjih italijansko-nacionalističnih izgrediv proti Slovencem in socialistom. Na zunaj poudarja italijanska vlada neznatnost teh izgrediv. Kako neznatni so bili ti ekscesi italijanske »redente«, je razvidno iz cenzuriranega poročila »Edinosti«, ki konstatira povzročeno škodo. Tiskarna in uredništvo »Edinost« 150.000 lir. Čitalnica in Češka beseda v Narodnem domu 100.000 lir. Škoda v šolskem poslopiju na Aquedottu gre v sto in stotisoče.

Zanimivo in važno je dejstvo, da je na izgrediv neinteresirana stranka fotografirala potek demonstracij, vse demolirane in opustošene predmete. Slike so zelo plastične in dokazujejo vandalizem tržaških nacionalistov. Slike so takoj odposlali v Pariz.

Trst, 13. avg. Pri civilnem guvernerju sta v ponedeljek intervenirala socialistična poslanca Brunelli in Dagoni. Guverner je odredil, da zapusti vojaštvo zasedeni Delavski dom, ki se zopet vrne svojemu prvotnemu namenu. Poslanca spravita na podlagi dobljenih informacij in dokaznega materiala dogodke še enkrat pred rimski parlament.

Preiskava reških dogodkov zaključena.

Trst, 13. avg. (Izv.) Z Reke javljajo: Zavezniška preiskovalna komisija štirih generalov je v soboto zaključila preiskavo glede znanih reških izgrediv. Komisija je v nedeljo zapustila Reko. Ves akt, obstoječ iz zapisnikov izpovedb neštevilnih prič, ogledov na licu mesta, fotografij in skic, so odposlali mirovni konferenci v Pariz. Poleg zaključnih predlogov glede preiskave komisija tudi predlaga potrebne garancije za vzdrževanje javnega miru na Reki dotlej, dokler ni rešeno reško vprašanje.

Vznemirjenje radi Habsburžanov.

LDU St. Germain, 13. avg. (DunKU) Člani rumunske delegacije so danes popoldne izročili vrhovnemu svetu odgovor svoje vlade na ententne note. — Dalje se uradno javlja, da so Čehi in Jugoslovani zelo vznemirjeni, ker so Habsburžani zopet zavladali na Ogrskem. Mogoče je, da bosta čehoslovaška republika in jugoslovanska vlada danes predložili vrhovnemu svetu svoje tozadevne pomisleke.

Prijeti komunisti.

LDU Dunaj, 14. avgusta. (DunKU.) Ogrskega komunista dr. Ernsta Bettelheima, ki ga je komunistična stranka izbrala za diktatorja na Dunaju, je danes prišla policija v nekem dunajskem sanatoriju, kamor se je skril z napačnim imenom in z napačnimi papirji. Obenem so prijeli tam tudi Rusinjo Ano Axelrod, soprogo znanega ruskega komunista Axelroda, ki je deloval v Monakovem za časa sovjetske vlade. Ana Axelrod je v zadnjem času tudi z napačnim imenom bivala v dunajski okolici. Ko jo je policija prijela, jo je skušala premotiti z napačnim potnim listom. V policijskem uradu pa je končno povedala svoje pravo ime. Pri Bettelheimu so našli nad 160.000 K denarja.

Odgovor Nemški Avstriji.

LDU Dunaj, 13. avgusta. (Dun. KU) Vesti iz Saint Germaina se glase, da se bo izročitev ententnega odgovora na nemško-avstrijske protipredloge najbrž zakasnila za teden dni.

Nemška narodna skupščina.

LDU Weimar, 12. avg. (DunKU) Po izgotovitvi nekaterih zakonskih načrtov je sledilo posvetovanje o velikih finančnih zakonih. Državni finančni minister Erzberger podaja pregled o razvoju finančnega položaja iz leta 1913. do 1918. [Po njem navedene velikanske številke vzbujajo nemir in povzročujejo klice »Čuj-

te, čujte!«] Minister nadaljuje: Kar najhitreje se moramo lotiti ustvaritve nemškega trgovskega brodograja in kar najhitreje moramo pomagati Nemcem v inozemstvu z državnimi predujmi. Že v prihodnji seji bo predložena narodni skupšč. taka predloga. Potem se mora znižati vsota naših posojil. Državni bankrot bi zadel ravno najnižje sloje ljudstva najhuje. Zato bo prišla reforma, ker mora priti. Ne bom odnehal in počival, da bom mogel 1. oktobra predložiti urejen etat. Po vojnih dajatvah, po dajatvah prirastka in po državnih dajatvah za olajšanje bede se bo znižal nezaloženi dolg od 76 milijard na kvečjemu 46 milijard. Odredbe zoper odtegotanje davčnih vplačil bodo pripomogle, da nemški bankovci ne bodo v inozemstvu manj vredni. Na vsak način bodo odredbe jako stroge. Po mirovni pogodbi in dodatni noti je ententa izgubila pravico do dohodnih virov Nemčije. Ako pa bi hotela poseči po teh virih, bi pomenilo to neznosno kršenje suverenitete nemške države in državna vlada bi dne 30. septembra v narodni skupščini zaprosila za pooblastitev, da ne izvede načrta o državnih dajatvah za olajšanje bede.

Poljska delegacija v Berlinu.

LDU Moravska Ostrova, 12. avgusta. (ČTU.) »Morgenzeitung« poroča iz Varšave: Poljska delegacija pri pogajanjih v Berlinu glede prevzeta ozemlja, ki ga mora odstopiti Nemčija, sestoji iz državnega tajnika Wroblowskija, Korfantija Lasziewskega, Diamanda in majorja Staszewskega.

Uspeli generala Denjškina.

LDU London, 13. avgusta. (Dun. KU) Število ujetnikov, ki jih je general Denjkin zajel dne 28. julija pri mestu Kamašinu, znaša 11.000. Vrhtega je zaplenil 60 topov, 150 strojin in neizmerno množino materiala. 37. in 39. boljševiška divizija sta v popolnem razsulu.

Izpušteni komunisti.

LDU Gradec, 13. avgusta. (DunKU.) Oni del komunistov, ki se je nahajal tu v preiskovalnem zaporu in proti kateremu je predsednik narodne skupščine sodno postopanje ustavil, je bil danes izpuščen iz zapore. Oblast je poslala one, ki niso v Nemško Avstrijo pristojni, v njihovo domovino.

Pomiloščenje v Italiji.

LDU Milan, 12. avgusta. (DunKU) Italijanski ministrski svet se je včeraj haval v navzočnosti generalštabnega šefa Diaz z amnestijskim dekretom, ki bo v najkrajšem času objavljen. Razpravljal je tudi o demobilizaciji, ki se ima izvršiti še ta mesec v števeh tudi letnik 1895.

Iz pokrajine.

k Poročil se je g. Jože Majerle iz Dola z gospodično Marijo Fugina, hčerko g. Jurija Fugina, trgovca in posestnika v Starem trgu pri Črnomlju. Bilo srečno!

k »Pri belem konjčku«. V nedeljo 17. t. m. ob 4. uri popoldne priredi Ljudski oder v Ljubljani v Društvenem domu v

Domžalah tridejansko veseloigro »Pri belem konjčku«. Kdor hoče prave in dobre zabave, naj te prireditve ne zamudi. Opozarjamo na to predstavo vse Domžalčane in okoličane, ker nastopi Ljudski oder iz Ljubljane prvič v Domžalah.

k Avtomobilna zveza Celje—toplice Dobrna: Odhod iz Dobrne ob 6. uri (zjutraj), prihod v Celje ob 7. uri (zjutraj). Odhod iz Celja ob 14. uri (ob 2. popoldne), prihod na Dobrno ob 15. uri (ob 3. popoldne). Cena ene vožnje K 20.

k Št. Lenart nad Železno Kaplo. Dne 10. t. m. smo obhajali »žegnanje«. Po dolgem odmoru v času vojske se je vršil v našem gorskem kraju tik pod Olševo zopet enkrat lepo obiskan ljudski shod, katerega so se udeležili vsi romarji, ki jih je lepo vreme privabilo v naše planinske višave. V imenu N. S. v Železni Kapli je otvoril zborovanje g. nadučitelj Klavovra, ki nam je potem v obširnem in vsestranskem govoru pojasnil in naštel grehe pokojne Avstrije, ter nas ob koncu vzpodbujal k zavednosti in rešenemu delu, tako, da ob priliki ljudskega glasovanja ne bomo niti enega med nami, ki bi glasoval za falirano Nemško Avstrijo. Drugi govornik, g. okraj. gozdar Primožič nam je na kratko in lepo obrazložil pomen agrarne reforme, ki se bo izpeljala v Jugoslaviji. Po shodu je bilo tudi nekaj debate. Kapelški pevci so nam zapeli po zborovanju nekaj lepih in veselih pesmi. — V hribih se dela dan!

k Št. Janž v Rožu. V nedeljo, 17. t. m., se vrši v naši občini v Podsinji vasi velika vrtna veselica. Spored: govori, pevske točke, godba, srečolov, šaljiva pošta in prosta zabava. Ker je čisti dobiček namenjen domačim invalidom, je upanje na veliko udeležbo.

k Šolsko vodstvo v Hodišah prosi za sebnike in društva za primerne knjige.

k Trst. Od 443 oseb, ki so bile povodom zadnjih izgrediv aretirane v Delavskem domu, je bilo doslej 428 izpuščenih na svobodo. Proti ostalim se preiskava še vrši. V slučaju kake obtožbe je pristojno vojaško sodišče. Vlada še vedno izjemno stanje. Prepovedana so vsa zborovanja. Karabinerji stražijo Delavski dom, Delavci so se na poziv posameznih socialističnih organizacij povrnili vsi k delu.

k Babudri. Italijani so pričeli med jugoslovanskim istrskim prebivalstvom s sistematično propagando. Zlasti med Čiči pod Učko goro je živahna agitacija za odrešiteljico Italijo. Glavna agitatorja sta prof. Babudri, ki je spisal neko brošuro in hrvatski renegat prof. Urbanazi. Profesor Fr. Babudri razvija svojo kulturno agitacijo med Čiči v »tipičnem dialektu italijansko-slovanskem«. Zbral je velikanski material o romanskem pokoljenju Čičev. Prof. Urbanazi se poslužuje hrvaščine.

k Iz Opatije. Tu je imelo italijansko misleče učiteljstvo Istre in iz drugih zasedenih krajev zborovanje. Vršila so se razna predavanja, s katerimi skušajo italijanski šolniki učitelje sprijazniti z italijansko pedagoško metodo. Zborovanja se je udeležilo 250 učiteljev.

k Nov list. S 1. septembrom začne v Belgradu zopet izhajati stari list »Politika«. Izdajal ga bo dr. Ribnikar.

k **Ekspresne pošiljatve.** Ministrstvo za pošto in brzojav naznanja, da je pri vseh poštah kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev zopet vpeljana služba ekspresnih pošiljatev, in sicer tudi v prometu z inozemstvom.

k **Utihotapljenje našega blaga v Italijo.** Iz Splita poročajo: Izvedelo se je, da se mnogo našega blaga, kupljenega na bosanskih tržiščih, utihotaplja preko zasedenega ozemlja v Italijo. Na ta način nam preti nevarnost, da ostanemo brez meda. Oblasti bodo proti utihotapljenju strogo nastopile.

Iz Ljubljane.

1 **Ljudski oder v Ljubljani.** Vsi oni, ki so se prijavili za izlet v Domžale, naj se danes zvečer zanesljivo udeležijo važnega razgovora v Ljudskem domu. Jutri v petek, ob 10. uri se vrši važna seja Lj. odra. Vsi člani odbora naj se seje gotovo udeležijo.

1 **Kam jutri popoldne?** Na Vič k veselici, ki jo priredi telovadni odsek Orel Vič-Glince s sodelovanjem katol. slov. domačega izobraževalnega društva in ljubljanskega orlovsk. okrožja. Prireditel se vrši na vrtu Društvenega doma na Glincah in sicer ob vsakem vremenu. Pričetek ob 3. uri popoldne. Spored: 1. Sprejem gostov. 2. Javna telovadba. 3. Petje moškega zbora. 4. Srečolov. 5. Šaljiva pošta. Vstopnina 2 K za osebo, za Orle v kroju 1 krono. Za postrežbo je dobro preskrbljeno. Dragi prijatelji, z veseljem vas pričakujemo!

1 **Šišensko prosvetno društvo** priredi jutri, v slučaju deževnega vremena pa v nedeljo 17. t. m. na vrtu in v notranjih prostorih hotela »Vega« v Šiški veliko veselico. Začetek ob 4. uri popoldne.

1 **Zavlaščevanje nujnih zadev pri magistratu.** K tozadevni včerajšnji notici nam g. dr. Rupnik poroča, da se pri njem ni zglasila nobena deputacija in da on o tej zadevi ničesar ne ve.

1 **Urad za pospeševanje obrti** je prejel večjo množino mavca, katerega bo razdelil med obrtnike. Reflektanti na mavce naj prigrasijo svoje potrebščine nemudoma na omenjeni urad, Dunajska cesta št. 22. najkasneje pa do 25. avgusta t. l. Na poznejše priglase se urad ne bo mogel več ozirati.

1 **Redni občni zbor krojaških pomočnikov, krojačic, modistinj in krznarjev** se vrši v nedeljo 17. t. m. ob pol 10. dop. v prostorih restavracije »Zlatorog«, Gospodarska ulica 3. Načelstvo.

1 **Tobaka manjka.** Kje? Pri nas v Ljubljani. Zato, ker se finančna uprava ne more ali ne zna odločiti, da bi napravila enkrat red v tem oziru. Če vidimo vsak dopoldne dolgo vrsto ljudi, ki so nastavljeni pred nekaterimi prodajalnami tobaka, se vprašamo nehote, iz kakšnega namena stoje ti ljudje, med katerimi je ogromno številno ženski in invalidov, pred tobakarnami po cele ure, ko je tobaka dobiti na karte, kjer ni treba čakati tako dolgo. Res je, da ta ali oni kadilec nimajo dovolj onega tobaka, ki ga dobiva na izkaznice in mu ne zamerimo, če ga kupi po strani, kar bi se v naši državi lahko

storilo pri ti ali oni tobakarni brez večjega truda, vemo pa tudi, da se s tobakom vrši veriženje v večjih in manjših množinah in si na ta način prav lahko razlagamo veliko potrpljenje, s katerim stoje dolge procesije na trotoarju. Kruha ne bi čakali tako potrpežljivo. Finančna oblast pa se ne zmeni, da bi uvedla strogo kontrolo na kolodvorih in železnicah, tako da gre ljubljanski tobak na vse kraje v svrhu veriženja. Zgodili so se slučaji, da so posamezniki dobili celo dovoljenje od višje oblasti za prenos znatne množine tobaka na štajersko oziroma na Koroško, kjer so veržili z njim. Ne zavidamo nikomur, če rabi tobak za lastno potrebo, takih neznosnih verižnih razmer, ki širijo le demoralizacijo, pa ne moremo trpeti in želimo, da stori oblast vse potrebno, da se napravi red.

1 **Krvice pri klasifikaciji konj.** Pri letošnji klasifikaciji konj so se v nekaterih slučajih godile kmetom krvice. Zgodili so se slučaji, da so komisije jemale kmetom edino delavno živino, konja, drugim pa, ki so imeli 3 do 5 konj, niso vzeli nobenega. Tudi še v drugem oziru so se baje delale krvice. Lastniki konj, katerim so se pri klasifikaciji konj zgodile omenjene krvice, se pozivljajo, da do 27. avgusta t. l. naznanijo krivico v mestnem vojaškem uradu v Mestnem domu. Poziv velja le za mesto Ljubljana.

1 **»Glasbena Matica«** v Ljubljani otvori v letošnji jeseni poleg svoje dosedanje, deloma nanovo urejene glasbene in pevske šole jugoslovanske konservatorij, ki bo nudil, spopolnjen približno tekom 6 let; jugoslovanski mladini pouk in izobrazbo v vseh strokah glasbene in igralške umetnosti.

Po svetu.

s **Dar ameriškega ljubitelja godbe.** Ameriški milijarder Avguste Julliard je volil 25 milijard frankov kot »Godbeno Julliardovo ustanovo« v pospeševanje godbene umetnosti. Julliard je potomec stare hugenotske francoske družine. Prišel je v Njujork ko mala sirota, kjer si je tekom let s tekstilno industrijo nabral bajno bogastvo.

s **Italijanski aerodrom v Solunu uničen.** Rimski »Tribuni« poročajo iz Aten, da je tamošnji italijanski aerodrom popolnoma uničen. Razletelo se je 3000 bomb. Požar je uničil tudi skladišča bencina in hangar z letali, kojih je bilo tam 35. Tudi več ljudi je zgorelo.

s **Današnje življenje na Nemškem.** Neki trgovec iz Plzna se je mudil v mesecu juniju t. l. na Nemškem in pripoveduje svoje vtiske v »Č. D.« takole: Popotni list sem dobil v Plznu šele potem, ko sem na uradu dokazal, da imam važne kupčijske posle. Do Podmokli sem se peljal z vlakom. Dalje je šlo samo po ladij, kakaj vlak vozi v Nemčiji samo enkrat na dan. V šestih urah smo pripluli do Pirne. V Pirni sem stopil spet v vagon in v osmih urah sem bil v Drazdanih. V hotelu »Bristol« sem prenočeval, za posteljo sem plačal 7 M (1 marka — 1.20 K). Dobra večerja — befssteak s solato — je stala 5 mark. Za modrikast ovseni kruh, ki je po-

doben suhorju, gre pa jako trda. Povsod igra godba. Zapravlja se močno. Zabavnih lokalov je obilo in vsi so nabito polni. Pred saščičarnami stoje gruča ljudi. Ob 11. ri zapirajo vse javne lokale. Zjutraj zgodaj sem se odpeljal proti Berlinu. Poulčno življenje napravi na prišleca žalosten vtisek. V kočije so vprežene mule, konj ni videti. Kočijaži nosijo cilindre ovite z rdečimi pentljami. Avtomobili imajo večji del jeklene spirale, ki strašno ropotajo. Biciklji so tudi tako opremljeni. Red je povsod tak, kakršen je bil pred vojsko. S kolodvora sem se odpeljal z avtomobilom. Za pet kilometrov sem plačal 8 mark. Pričeli smo takoj s trgovskimi stiki. Pri tvorničarju s katerim sem se imel pogajati, sem naletel na nezaupanje. Bali so se, da ne bodo dobili denarja za blago — šlo je za blago, ki ga dobavlja samo Nemčija. Šele, ko smo povedali in pojasnili, da bomo naprej plačali, je bila kupčija sklenjena. Izenadila nas je velika delavnost nemškega ljudstva. Povpraševanje po delu je veliko. Cene semtertja niso pretirane. Tako na pr. sem plačal za striženje las na glavni cesti v prvovrstni brivnici 50 novčičev (60 vinarjev), v postranskih ulicah pa le 30. Med nami je vladalo mnenje, da si bo ljudstvo s svojo delavnostjo kmalu opomoglo iz vojne bede. Potratne obleke ni videti. V berlinskih izložbah vidiš samo čoklje, ki so opletene s slamo. Na trgu prevladuje morska riba. Velikanska razlika je med Prusko in zapadnimi pokrajinami. Tam se jim boljše godi, kakor nam.

s **Židje nekdanj in sedaj.** V nekaj letih bo minilo 150 let, kar je avstrijska cesarica Marija Terezija izdala spomenico (z dne 9. junija 1777), v kateri je prepovedala židom, naseljevati se na Dunaju. Rečena prepoved se glasi takole: »V prihodnje ne bo brez mojega pismenega dovoljenja nobenemu židu dovoljeno prebivati na Dunaju. Ne poznam večje nesreče za državo, kakor je židovski narod in to zaradi njegovega sleparstva, oderuštva in denarnih dogovorov, ki tirajo ljudstvo na beraško palico, kakor tudi zaradi njih slabih dejanj, ki jih izvršujejo vsepovsod in zaradi katerih jih zaničuje vsak pošten človek zato jim torej ne bo dovoljeno tukaj prebivati.« — V splošnih avdiencah deveti dan meseca junija 1899 l. je bil sprejet rabin dr. Aleksander Kisch iz Prage. Prišel je, da se zahvali cesarju Francišku Jožefu I. za zlati križec, s katerim je bil odlikoval cesar žida. Med drugim je rekel cesar: »Z veseljem sem Vas odlikoval za Vašo vdanost in za Vaše zasluge za praško posadko.« — Ko je dr. Kisch tožih, kako težke čase imajo njegovi sovorniki, je povzel cesar: »Zaradi teh sirovosti sem jako ogorčen« in te besede je parkrat ponovil. — Kolik razloček po 122 letih!

Aprovizacija.

a **Aprovizačni urad na Poljanski cesti št. 13** v soboto dne 16. t. m. vsled selitve ne uraduje. Od ponedeljka dne 18. t. m. pa uraduje na magistratu, Galetova hiša, pritličje. v lokalu osrednje krušne komisije.

Stekleničnica.

(Češki spisal Karel V. Rais; preložil Al. Benkovič.)

(Dalje.)

»Draga mama, to le tukajšnja gospoda misli, da ima vse najboljši! Sicer pa — kadar bodeva z Gusto tako dolgo skupaj kot Darbujanovi ali županovi, kdo ve, kaj bova vse imela.«

»Že vem. Samo za knjige in druge take stvari ne izdajaj preveč. Zdaj je z učenjem že pri kraju, rajši pridno štedita,« je prijazno učila mati.

»Saj ne bo, mama — kadar bo zibala, a to niti na misel ne bo hodilo,« se je zasmejala Ana.

Ta hip so bile male oči in obraz stare žene polni nepopisne mehke dobrote.

»In svakinja je ostala v kuhinji, da nam kaj pripravi? Ta bi bila lepa, da bi si delala stroške zaradi nas. Kako pa naj ji povrnemo?«

»Kaj pa že zopet govoriš?« jo je pokaral brat.

»Moram iti pogledat!« In sestra je odšla v kuhinjo.

In on ji ni branil; bil je vesel, da se je že tako seznanila.

Ko je bila Ana odšla, je mati pri oknu stoječ odvezovala voz na žepnem robcu.

»Poslušaj me, fant,« je rekla pritajeno — in stopivši k sinu, mu je stisnila v roko nekaj zmečkanih papirjev — »še tisto stekleničnico si omisli, tega vama manjka, kako pa bosta brez nje. — Kar tiho bodi pa vzemi, to imaš povrhu.«

Karel je zardel in vstal.

»Kaj pa vam hodi na misel, mama!« je rekel ves razvnet. »Denarja pa res ne bom jemal od vas!« in ko ga ni hotela, ga je vtaknil v žep črnega predpasnika.

»Ne bodi siten, saj je to moje, le vzemi — saj veš, kako veljavne so tukaj stekleničnice; kaj pa ljudje poreko o vaju —«

»Ne vzamem — nikakor ne vzamem!« je zamrmral.

»Kako si vendar čuden,« je rekla mehko in zopet shranila novce. »A ubogaj me, stekleničnico si le kupita — saj si vendar gospod!«

»Naj vrag vzame vse njih stekleničnicel« se je razjezil.

Starka se je nekaj časa neodločno prestopala, potem pa je rekla mehko: »Le hud ne bodi! Zdaj moram pa pogledati po naših dekletih, kako sta se kaj sprijaznili.«

Upognjena je z majhnimi koraki odšla v kuhinjo.

Bilo je že proti večeru, ko sta oskrbnikova mater in sestro spremila dobrega pol pola. Ločili so se prav pristrčno in še potem so se venomer obračali in si kimali, dokler jih ni ločil mrak.

Nebo je potemnelo in nad tihim, črnim gozdom je stal mesečev krajec.

Slive in jablane ob cesti so si kodrate glave ovijale z mrakom. V grajskem dvoru je šumelo, na travniku, dišečem od sveže vlage, se je še oglašal kosci (ptica) in v jarku je glasno plivkalo.

Ženski sta se hitrih korakov bližali. Podgajem. Padajoča noč jima je dušila glave.

»Kako bodo neki oče ta čas vse opra-

vili — vem, da se čudijo, kje se potikava tako dolgo,« je rekla Ana.

»Ko pa ni bilo mogoče — tako naju je silila z vsem,« se je izgovarjala mati.

»Prijazna je, to je res — tisto Darbujanovo dekle bi se drugače napihovalo med nama — kolikokrat sem se spomnila tega.«

»Za nedeljo moraš speči kolač, da bo kaj pri roki, ko prideta,«

»Seveda bom spekla.«

»Rada bi vedela, kaj bodo tu rekli, ko k njima pridejo na obiske.«

»Sam napuh jih bo, to se ve,« glave visoko nosijo kot zvonik.«

»Da bi le njega ne opravljali. Tak dober človek je — a tepček, da ni vsega dobro izgovoril.«

»Vedno sem si mislila, da bo ošabna proti meni — saj je bila v šolah, mora biti učena — pa ni kar nič napihnjena. No, pa bi tudi ne naletela na pravo, človek je sicer priprost, ap je na svojem, imel je in ima, kar potrebuje.«

Mati je pritrdjevala.

»Ali ima vsega dosti, kaj?«

»Vsega — perila, obleke, posteljnine in porcelana tudi.«

»Ampak da se starši niso spomnili stekleničnice! Njej se pa tudi čudim — da ne razume tega.«

»Da jima o svatbi niste povedali tega!«

»Dekle, prosim te, kako bi bila pa mislila na to! Saj sta vendar gosposka, videla sem, da imata vsega dosti, Karel ni nič rekel in prijazna sta bila z mano. Zato mi še na mar ni bilo!« —

Oskrbnikova sta se vračala pod pazduho se vodeč. Precej časa sta šla molče; gotovo sta mislila na današnji obisk.

Mestece se je bilo že zavilo v temo, samo visoki, beli cerkveni zvonik je nekoliko prodiral temo. Po hladnem, vlažnem vzduhu je včasih priplaval kosček pesmi — v vasi za gozdom je bila godba.

»Ali si slabe volje?« je mehko, pridušeno vprašala gospa in se ožje pritisnila k njemu.

»Zakaj? Ravno narobe —«

»Nič se ne delaj — mama ni bila popolnoma zadovoljna,« je odgovorila plaho.

»Ne smeš ji zameriti — materna skrb, pa nič drugega. Obe sta hvalili, kake obleke imaš in koliko raznega krasnega perila, da kaj takega tu še nista videli nikjer —«

»Nekaj pa jima vendar ni bilo po volji — saj veš — stekleničnice.«

»Saj sem že mamí rekel: Vrag naj vzame vse stekleničnice!«

»Ali ti je kaj omenila?«

»Seveda je.« Tega pa ni povedal, da mu je ponujala denar.

Gospa Gusta se je zopet zamislila; ko sta že prišla v mesto, ga je objela čez rame in rekla toplo:

»Ne jezi se name!«

»Kaj si domišljuješ!« je odgovoril rezko. »Da bi se nate jezili! A ta malomestna

ošabnost zaradi stekleničnice mi leži v želodcu!«

»Tiho, dragi moj, tiho!« je mrmrala pristrčno. —

Ko je bil Karel zjutraj odšel na polje, si je Gusta prinesla pisalno orodje in pisala domov.

Pisala je dolgo; nadrobno je razložila vse, kar je bila med tukajšnjimi ljudmi videla in slišala in kake neprijetnosti je pretrpela zaradi tega. Na koncu pisma pa je stalo: »Dragi oče in mati, še enkrat vas prosim, odpustite, ako vas nadlegujem; vem, kakšne stroške ste imeli zadnji čas, a prosim vas, kupite mi še tisto stekleničnico. Cela glava mi jo je že polna in še ponoči me straši.«

Olajšala si je bila dušo; ko pa je bilo pismo zapečatenost, so ji vedno bolj prihajale na misel skrbi staršev, sitnosti, ki jim jih je povzročala, in ni se mogla odločiti, da bi bila list poslala na pošto. Sklenila je, da bo o tem še mirno premišljevala ter pismo shranila.

Čakala je na obisk...

VI.

Ko je oskrbnik prišel s polja k obedu, je vprašal, kaj je Gusta delala celi dopoldan, kako se je počutila, končno pa je vprašal: »Ali nikogar ni bilo tu?«

»Obisk?« se je zasmejala — »nobenega —«

»Mogoče, da se gospodi zdi še prezigodaj, oni vse natanko preudarijo,« je rekel odhajaje v sobo. —

Komaj je drugi dan opoldne oskrbnik stopil v kuhinjo, je že vprašal:

»Ali je bil kdo tukaj?«

»Nihče.«

»Mhm — mhm —«

»Morda tam danes ni ravno lepo,« je rekla ona in govorila sta zopet o čisto drugih stvareh.

Tretji dan zopet:

»Ali je bil kdo tukaj?«

»Ne žive duše!«

»To je čudno! Da niti županovi niso prišli; doktorici se ne čudim, tej se ne mudi in mora seveda priti zadnja.«

Naslednje dni je bilo ravno tako, samo Karlova vprašanja so se glasila čedalje bolj nemirno.

»Mogoče jutri —« je govorila gospa Gusta, nazadnje pa je samo še vrtela z glavo in se ni upala pogledati moža, kakor bi se bala, da je sama kriva.

Ko je minil teden in še vedno ni bilo nikogar, je on rekel pri obedu: »Meni se zdi, da bi naju ti ljudje radi prezirali.«

»To pač ne,« je mirno ugovarjala ona, »saj jim nisva ničesar storila. Gotovo se jim zdi še prezigodaj za vrnitev obiskov — sam Bog jih naj razume!«

A komaj jo je bil pogledal, je povesila oči. Jasno mu je bilo, da je sama v sebi prepričana o nagajivosti tukajšnje gospe.

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Centič.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.